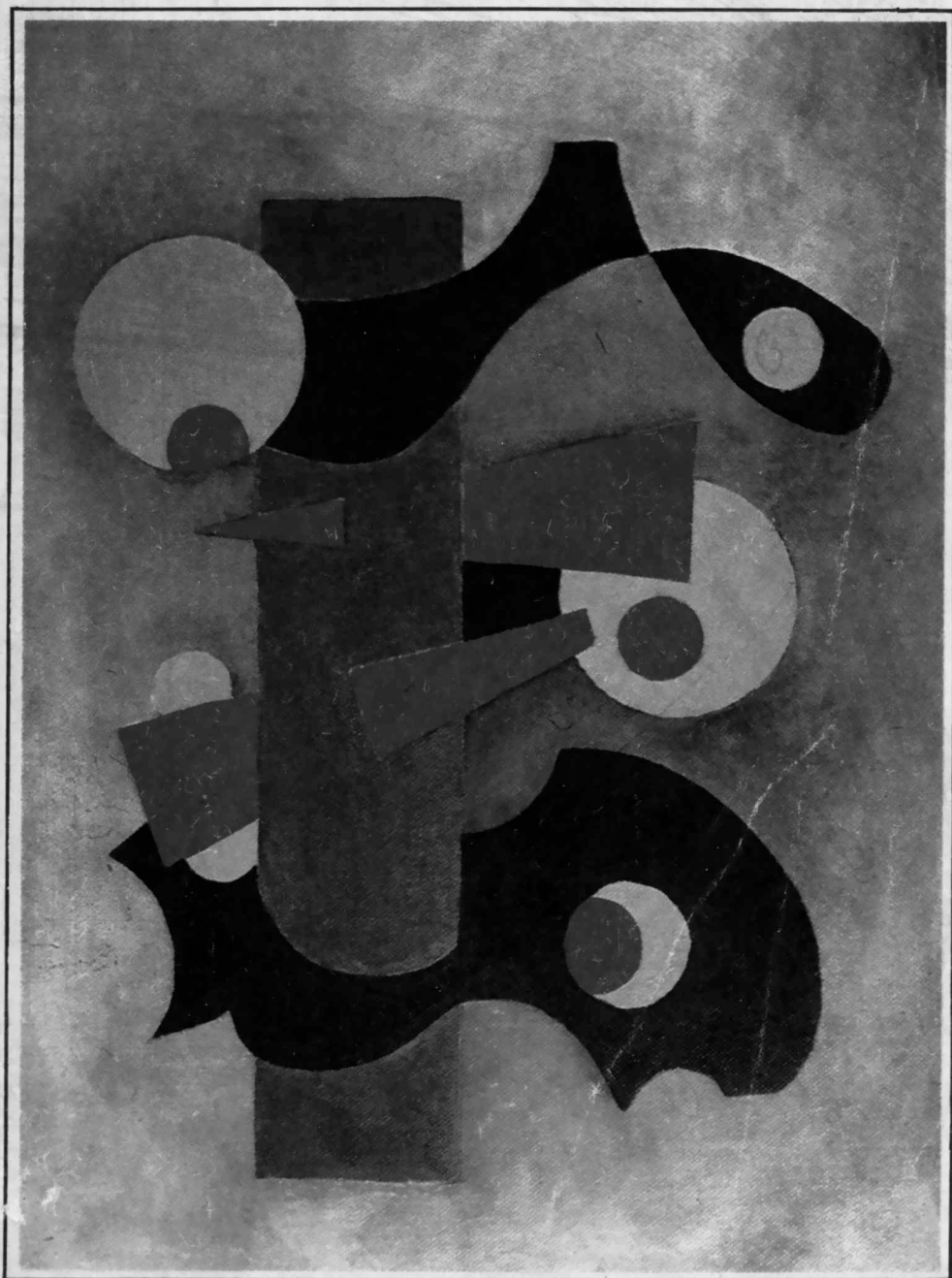

CARELIA¹¹ 92

K U L T T U U R I L E H T I

Petroskoissa 24.—27. kesäkuuta pidetty kansainvälinen kongressi Kalevala ja nykyaika oli näyttävä moni-ilmeinen kulttuuritapahtuma. Sen järjestivät Kansainvälinen Kalevalaisen Kulttuurin Liitto ja Karjalan tasavallan kulttuuriministeriö. Suojelijoina olivat Karjalan ja Aunuksen piispa Manuil ja Suomen kulttuuriministeri Tytti Isohoomana-Asunmaa. Petroskoin taidetalo (entinen valistustalo ja poliittinen keskustelufoorumi) sai tulikasteensa kongressipaikkana ja selviytyi kokeesta hienosti. Siinä riitti tilaa moninaisille näyttelyille ja oheisohjelmille.

Tarjoamme oheisena muutamia kongressin esitelmää.

Eino Karhu

Kalevalan mytologia ja moderni historiallisuus

Elias Lönnrotin Kalevala pohjautuu, kuten tiedämme, kansanrunoihin, jotka hän kokosi ehyeksi kirjalliseksi teokseksi. Ensi kerran Kalevala ilmestyi vuonna 1835, ja toinen, laajempi laitos julkaistiin vuonna 1849.

Tutkijat ovat jo toista vuosisataa kiistelleet Lönnrotin esittämästä runoteoksesta: Mikä Kalevala oikeastaan on, onko se todella kansanrunoutta vai Lönnrotin oma teos? Onko se suullista ru-

noutta vai 1800-luvun kirjallisuutta?

On kiistelty siitä, missä Kalevala on syntynyt. Ne, jotka ovat pitäneet sitä aitona kansanrunoutena, ovat väittäneet, että se on syntynyt joko Karjalassa tai Suomessa, kun taas ne, jotka ovat pitäneet sitä kirjallisena teoksena, ovat sanoneet, että se on syntynyt Lönnrotin kirjoituspöydällä Kajaanisissa, jossa hän tuolloin asui.

Minun mielestäni Kalevala on samanaikaisesti sekä kansanrunoutta että kirjallisuutta. Se on välivaihe tai siirtymävaihe kansanperinteen ja kirjallisuuden välillä. Kalevalaa ei saa irrottaa kansanperinteestä, eikä sitä saa irrottaa 1800-luvun kirjallisuudesta, Lönnrotin kaudesta, uuden ajan ihmisen maailmankatsomuksesta ja oman aikansa kulttuurisista tehtävistä.

Tässä tapauksessa tietenkin nousee esiin hankalia kysymyksiä: sikäli kuin Kalevala on kansanrunoutta ja sikäli kuin se on kirjallisuutta, kuinka tiiviisti se liittyy suulliseen perinteeseen ja millä tavoin se kirjallisuutena muotoilee tai luo sitä uudelleen? Näitä kysymyksiä pyrin esitelmässäni valaisemaan lyhyesti.

Yleistäen voi sanoa, että Kalevalassa muinainen pakanallinen kausi kohtaa uuden ajan historian ja uuden historiallisen kehityksen. Tapaamisen seurauksena muodostuu monisäikeinen maailmankatsomuksellinen ja taiteellinen symbioosi, jota nimitetään Kalevalaksi.

Kansan suullisen runonlauluperinteen juuret juontuvat kaukaisesta muinaisuudesta, varhaisesta mytologiasta, sukuyhteisöjärjestelmästä. Perinne on kehittynyt ja elänyt vuosisatoja ja -tuhansia, vähitellen muuttuen, mutta säilyttäen silti jotain olennaista menneiltä ajoilta periytyvää. Perinne on syntynyt niin kaukaisessa muinaisuudessa, että siihen nähden on mahdotonta puhua karjalaisista, suomalaisista tai virolaisista, voidaan puhua vain yhdestä itämerensuomalaisesta kansallis-kielellisestä perusaineksesta.

Mutta ikivanha perintömme löydettiin vasta 1800-luvulla, jolloin sitä tarvittiin uuden kulttuurin puitteissa ja uusia kulttuurisia tarpeita varten. Lönnrotin moni-

puolinen toiminta tuli vastauksena näihin tarpeisiin.

Lönnrot oli aikansa ja kansansa poika. Tässä ei ole mahdollista käsitellä Lönnrotin aikakautta tyhjentävästi, mutta tietyt erityispiirteet on pakko mainita. Suomen kansa ja sen älymystö elivät tuolloin kansallisen heräämisen aikaa. Kun oli vuosisatoja oltu riippuvaisia ensin Ruotsista, sitten Venäjästä, oli välttämätöntä kehittää uutta omaperäistä kansallista kulttuuria, uutta suomen kirjakieltä, uutta kirjallisuutta, maalaustaidetta, musiikkia ja teatteria. Kaiken tämän tuli edistää Suomen kansakunnan kehitystä. Yhteiskunnan ja talouden alueella oli ryhdyttävä uudistuksiin, puolustettava ja laajennettava itsenäisyyttä, pyrittävä nykyaikaisiin parlamentarisiin ja demokraattisiin muotoihin. Jo kansallisen heräämisen varhaisvaiheessa edistyksellisimmässä mielessä virisi unelma valtion ja kansakunnan itsenäisyydestä, joka sitten vuonna 1917 toteutuikin.

Lönnrot ahersi kansallisen kulttuurin alueella. Jotta se olisi kehittynyt omailemaiseen kansalliseen suuntaan, suuren virtaan oli sisällytettävä mukaan koko kansankulttuurin rikkaus muinaisajoista lähtien, ja toisaalta — maailmankulttuurin kokemus.

Näin etenee kaikkien kansojen kehitys. Siihen, että Venäjän kirjallisuus saavutti Puškinin hahmossa voiman ja kansallisen omaleimaisuuden, tarvittiin sekä antiikkia että maailmankulttuuria, mutta samalla tarvittiin myös Arina Rodionovnaa, hänen satujaan ja kansanomaista kieltään. Puškin riemuitsi saduista ja kirjoitti itsekin runomuotoisia satuja kansanperinteen hengessä.

Kalevalan, kansan laululyriikan kokoelman Kantelettaren ja muiden julkaisujen avulla Lönnrot sisällytti kansanperinteen rikkauden mukaan aikansa kansalliseen ja kulttuuriseen kehitykseen. Kaikella tällä oli valtava merkitys suomalaisen kulttuurin ja suomen kirjakielen kehitykselle, ja samalla se oli panos maailmankulttuuriin.

Kansanperinteeseen verrattuna Kaleva-

lalla on sekä yhtäläisyytensä että eronsa. Jos se irrotetaan ikivanhasta perinteestä, siitä jää paljon ymmärtämättä. Mitä nämä yhtäläisyydet ja erot ovat?

Aloitamme Kalevalan kielestä. Kansan keskuudessa runoja laulettiin murteilla, paikallista kansankieltä käyttäen, koska suullinen perinne ei tuntenut yleiskansallista kirjakieltä. Vienen Karjalassa runoja laulettiin omalla murteella, Aunuksen Karjalassa omalla, samoin Suomen Karjalassa ja Inkerissä. Lönnrotille ehdotettiin, että hän olisi julkaissut runomuistiinpanonsa sillä murteella, jolla runot oli hänelle esitetty, muttei hän suostunut tähän. Hän vastasi, että hänen runojulkaisunsa oli tarkoitettu koko kansakunnalle eikä murteentutkijoiden pienelle piirille. Suomessa käytiin vielä tuolloin ns. murretaistelua, nykyinen kirjakieli ei ollut vielä kehittynyt, ja eräiden mielestä olisi ollut mahdollista kirjoittaa eri murteilla. Lönnrotin mielestä runoista oli tultava yleiskansallista kulttuuriomaisuutta, niiden täytyi tukea yleiskansallisen kirjakielen kehitystä. Kalevalassa Lönnrot mahdollisuuksien mukaan sovitti runokieltä kirjakielen normeihin. Ensi sijassa kyse oli äänneistä ja sanojen lausumisesta itse sanaston säilyessä kansanomaisena ja rikastaessa kirjakieltä. Juuri tämä periaate erottaakin suullisen perinteen kirjallisesta. Toisin kuin kansanrunous, kirjallisuus tarvitsee yleiskansallista kieltä.

Mutta Kalevalan hahmot ja koko poeettinen järjestelmä ovat lähtöisin kansanperinteestä. Tämä koskee mittaa, alkusointua, vertauksia, sanastoa ja koko runollisen ajattelun tapaa, joilla kaikilla on kiinteä yhteys mytologiaan ja alkukantaiseen mytologiseen tietoisuuteen. Nykyaikajan lukijalle Kalevalan kieli ei ole yksinkertaista, se on monessa arkaaisista, ja teosta julkaistaessa mukaan liitetäänkin usein selityksin varustettu luettelo vanhentuneista sanoista. Sanat ovat kansankieltä, mutta ne ovat ikivanhoja ja niillä on erityinen alkuperänsä ja merkityksensä, joista nykykieli on jo etäännytynyt kauas.

Monet Kalevalan tarinoiden juoneen sisältyvät tapahtumat ovat lähtöisin kan-

sanperinteestä ja mytologiasta. Sikäli Lönnrot ei ole keksinyt eikä sepittänyt mitään itse. Samoin kuin myyttisissä kansanrunoissa Kalevalassakin maailma ja avaruus syntyvät linnunmunasta, myyttinen seppä Ilmarinen takoo taivaankannen, Sampsa Pellervoinen kylvää pellot, Väinämöinen varustaa merenpohjan kalavaroin, rakentaa ensimmäisen veneen, nikkaroi ensimmäisen kanteleen ja näppäilee siitä ensimmäiset ihanat sävelet. Myyttien rakenne, alkukantaisen ajattelun erityislaatu ja maailmanselitys ovat sellaisia, että myyteissä kaikki tapahtuu ensi kertaa, kaikki saa alkunsa jostain, kaikella on jokin ehdoton alku ja ehdoton alkusyy.

Tässä suhteessa myyttiset runot eroavat olennaisesti vaikkapa nykyajan romaanista. Romaani kuvaa ajallisesti tietynpituisen pätkän elämää, mutta silti on selvää, että elämää on ollut sitä ennenkin. Aivan samoin nykyajan tieteellinen kosmologiakaan ei kykene osoittamaan mitään tiettyä ehdotonta maailmanrakenteen ja maailmankaikeuden alkua — meidän väitämme, että aine on ikuista ja häviämätöntä niin ajallisesti kuin tilankin suhteen.

Pakanallisissa myyteissä, samoin kuin raamatussa, maailmalla on ehdoton alku: maailma syntyy pimeästä kaaoksesta, pimeydestä syntyy valo, kaaoksesta järjestynyt avaruus — juuri myytti järjestää kaaosta ja antaa sille tarkoituksenmukaisen muodon. Arkaaisia myyttisiä runoja ei suotta kutsuta syntypeiikaksi. Nämä runot kertovat avaruuden ja luonnon alkuvoimien, maan, veden ja taivaan sekä taivaankappaleiden synnystä, ensimmäisten eläinten ja kasvien ilmestymisestä. Eeppiset sankaritkin ovat itse asiassa ensimmäisiä ihmisiä, heimonsa esivanhempia.

Lönnrotin Kalevalassa myyttinen kosmologia ja myyttinen maailmanjärjestys säilyy. Yhdistäessään myytit ja runot taiteelliseksi kokonaisuudeksi Kalevala vielä lisäksi ilmentää universaalia myyttistä maailmankuvaa. Kalevala kertoo johdonmukaisesti, miten tuli ja rauta ovat syntyneet, mistä ilmestyi ensimmäinen karhu ja miten kasvoi ensimmäinen ohra-

sato, josta ensi kerran pantiin olutta.

Varsinaisesta kansanrunoudesta Kalevalan erottaa se, että kansanperinteestä juontuvaa ainesta on Kalevalassa vahvasti yhdenmukaistettu, se on järjestetty tiettyyn järjestykseen. Runojen kieli on samoin yhdenmukaistettu, tapahtumia on yhdistetty yhteiseksi juoneksi, eppisten sankarien ja paikkojen nimiä on yhdenmukaistettu. Erillisten eppisten runojen lisäksi samaan juoneen on sisällytetty kansanperinteen eri lajeja, epiikkaa, häälyriikkaa ja loitsuja. Etenkin vuoden 1849 Kalevalaan sisältyi laajoja jaksoja hää- ja loitsurunoutta, joiden vuoksi kirjan sivumäärä miltei kaksinkertaistui vuoden 1835 painoksesta. Lönnrotia moitittiin teoksen laajuudesta, siitä, että sen eepisyys kärsi. Mutta Lönnrot oli vakaasti sitä mieltä, että hää- ja loitsurituallit olivat tärkeä osa kansanrunoutta ja lisäksi ne olivat taiteellisesti korkeatasoista runoutta. Lönnrot halusi välittää monipuolisen kuvan kansan elämästä ja sen laulujen rikkaudesta.

Tässä yhteydessä Lönnrot joutui yhtenäisen teoksen laatijana kohtaamaan tiettyjä vaikeuksia. Eri tarinanjuonet ja kansanperinteen lajit saattoivat nimittäin syntyajaltaan kuulua eri aikakausiin. Kalevalassa nämä eriaikaiset kansanperinteen ilmentymät ja historian heijastumat joutuvat samaan aikatasoon, erilaisista eeppeistä sankareista tulee aikalaisia jotka tapaavat toisiaan kaikkien 50 runon pituudelta. Yleensä he toimivat alkukantaisessa pakanallisessa maailmassa, jota on totuttu kutsumaan »Kalevalan maailmaksi» tai »Kalevalan aika-kaudeksi».

Mutta siltikin Lönnrotilla 1800-luvun sivistyneenä ihmisenä oli kehittynyt historiantaju. Muinaisesta myyttisestä tietoisuudesta poiketen kehittyneelle historiantajulle olivat ominaisia jo aivan toiset käsitykset filosofisista ja yhteiskunnallis-historiallisista peruskategorioista — ajasta ja tilasta, luonnosta ja avaruudesta, historiallisesta kehityksestä sekä mytologiasta ja sen paikasta historiassa. Lönnrotin oma historiantaju näkyy joka tapauksessa Kalevalassakin, se näkyy ennen kaikkea siinä, miten

hän valikoi ja järjesti kansanperinteen aineiston yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Hän ei keksinyt tätä aineistoa itse, vaan otti sen alkuperäisistä kansanrunoista. Mutta hän järjesti sen uudelleen ehyeksi kuvaksi sen mukaan, miten hän muinaisuuden ja sitä seuranneen historiallisen kehityksen näki.

Kerron muutamia konkreettisia esimerkkejä selittääkseni, mistä on puhe. Aluksi korostan, että kansan muinainen myyttinen tietoisuus ei vielä tuntenut rajatoman avaruuden ja lineaarisen ajan käsitteitä sen paremminkin kuin historiallista aikaakaan, sellaisena kuin se nykyisin ymmärretään. Myyttinen aika on syklistä, se seuraa luonnonilmiöiden jaksollisuutta ja kiertokulkua. Päivä vaihtuu yöksi, yö päiväksi, kuunvaiheet toistuvat, samoin vuodenaajat. Myytit eivät tunne myöskään lineaarista biologista aikaa. Väinämöinen kuvataan runoissa aina vanhaksi, Lemminkäinen aina nuoreksi, heidän aikansa ei ikäänkuin riennä eteenpäin.

Lineaarisen ajan vakiintumiseen vaikutti olennaisesti kristinusko. Alettiin laskea aikaa ennen ja jälkeen Kristuksen syntymän, menneisyydestä tulevaisuuteen. Aika muuttui syklisestä lineaariseksi, se sai suunnan. Vielä nykyisinkin erotamme ajanlaskun alkua seuranneen ajan sitä edeltäneestä, rajapyykinä on Kristuksen syntymä.

Lönnrot ei muuten mitenkään sattumalta päättänyt Kalevalaa 50. runoon, joka kertoo Kristuksen syntymästä. Runo perustuu alkuperäiseen kansanrunoon, mutta Kalevalan päätösrunona se sitäkin selvemmin korostaa ajan suoraviivaista liikettä: pakanallinen kausi on päättynyt, se on väistynyt kristinuskon tieltä.

Siis vaikka eepiset sankarit näyttäytyvät Kalevalassa ikäänkuin samassa aikatasaossa, silti aikakaudet vaihtuvat, lanka venyy menneestä nykyiseen ja tulevaan, kansanelämän kuvauksesta ei puutu sisäistä liikettä.

Toinen tyyppillinen esimerkki liittyy Sampoon. Kansanperinteessä Sampo on arvoituksellinen, runonlaulajat selittivät sitä eri tavoin, tai heillä oli vaikeuk-

sia yleensä selittää sitä. Tiede tarjoaa kymmeniä erilaisia selityksiä, kosmologisista aineellisiin ja konkreettisiin. Lönnrot on valinnut Kalevalaansa variantin, jonka mukaan Sampo on ihmemylly, runsauden symboli. Kuvaaavaa on se, miten Lönnrot on tulkinnut sen aineen allegorisen merkityksen, josta Sampo on valmistettu: joutsenenuntuvasta, lampaanvillasta, lehmänmaidosta ja ohrasta. Tämä on tietenkin sadunomainen kuva, mutta Lönnrot näki ainesluettelon heijastumana ihmiskunnan vaihteellisesta kehityksestä, siirtymisestä metsästyks- ja kalastusvaiheesta karjanhoito- ja maanviljelyvaiheeseen. Allegorinen selitys kävi myös yksiin Lönnrotin historiantajun ja hänen evolutionististen aatteidensa kanssa.

Seuraava esimerkki koskee saman tahtuman kuvausta Kalevalan kahdessa eri laitoksessa. Kyse on Lemminkäisen oleskelusta kaukaisella saarella, jolle hän äitinsä neuvosta pakenee vihollistensa kostoja. Kalevalan toisen laitoksen 29. runossa kerrotaan, miten Lemminkäinen saarta lähestyessään kysyy rannan neidoilta, löytyykö saarelta hänen veneelleen maihinnousupaikkaa, hänelle itselleen yösijaa ja rattoisaksi ajankuluksi nuorten ilonpitoa. Näihin kysymyksiin neidot vastaavat myöntävästi, mutta yhteen heidän on pakko antaa kielteinen vastaus. Lemminkäinen haluaisi saarelta palan maata tai kaskettavaa metsää, mutta neidot vastaavat, ettei vapaata maata ole jäljellä.

Saaren maat saroin jaettu,
Pellot pirstoin mittaaeltu,
Aholoista arpa lyöty,
Nurmista keräjät käyty...

Tutkijat ovat kiinnittäneet huomiota tähän jaetun maan aiheeseen Kalevalassa. Suomalainen K. R. Menander on kirjoittanut siitä artikkelin vuonna 1934 ja H. Fromm on käsitellyt sitä vuonna 1967 ilmestyneen saksankielisen Kalevala-käännöksensä selityksissä.

Ensinnäkin he korostavat, että jaetun maan aihe esiintyy myös Inkeristä mui-
tiin kirjoitetuissa varsinaisissa kansanrunoissa. Ja inkeriläisessä kansanperinteessä

sä tämä aihe on todellakin yleinen. Inkeriin oli levinnyt kartanonherrain suurmaanomistus ja maorjuus, ja talonpojat kärsivät viljelymaan puutteesta.

Toiseksi, K. R. Menander poikkeaa artikkelissaan Ruotsi-Suomen maalainsäädännön historiaan 1300-luvulta alkaen. Maalainsäädäntö vaihteli eri aikoina, kyse oli pitkäaikaisesta prosessista, jonka kuluessa kyläyhteisön maat ja metsät vähitellen päätyivät yksityisomistukseen.

Kalevalaa lukiessaan kannattaa muistaa, että Lönnrot valmisteli sen toista painosta aikana, jolloin Inkerinmaalta ensimmäisenä kerätty kansanperinneaineisto oli jo hänen käytettävissään. Kalevalan toista laitosta Lönnrot saattoi täydentää tällä aineistolla.

Kalevalan ensimmäisessä laitoksessa jaetun maan aihetta ei vielä ollut. Sen 18. runossa Lemminkäisen koko saarella oleskelu on esitetty hyvin lyhyesti, maata ei edes mainita. Sankarin äidin kertomuksessa itse saari on vielä kuvattu satumaisen lumoavana, ei realistisena:

Siel on meret metenä,
Juoksi olvena jokiset,
Kalliot sian lihoa.
Siel on hyvä ollaksesi...

siis aivan kuin sadussa. Kalevalan toisessa laitoksessa tätä satumaisen lumoavaa kuvausta ei ole, mutta sen sijaan siinä korostetaan, että kaukaisella saarella ihmisten välillä vallitsee rauha ja yksimielisyys. Äitinsä suostuttelemana Lemminkäinenkin lupaa vastaisuudessa pidäytyä riidoista ja epäsovusta. Ja vaikka tämä osoittautuu utopiaksi, se on kuitenkin jo toisenlainen, sosiaalinen utopia, sosiaalisessa mielessä haave paremmasta maailmasta, jossa ihmiset eivät sodi keskenään. Tämän haaveen romuttuminen ei enää mahdu ihmesadun esteettisiin kehyksiin.

Tästä voi päätellä, että Kalevalan toista painosta valmistettaessa Lönnrotin suhde kansanperinteen aineistoon oli kehittyneessä sosiologisemmaksi ja historiallisemmaksi. Tähän vaikuttivat uuden inkeriläisaineiston lisäksi myös ne kriittiset reaktiot, joita Kalevalan ensim-

mäisen painoksen ilmestyttyä kuului. Niistä on mainittava erityisesti Robert Tengströmin syvälliset artikkelit, joissa korostettiin alkukantaisen tietoisuuden yhteisöllistä luonnetta.

Tähän viittasi itse Lönnrotkin Kalevalan toisen painoksen esipuheessaan. Hän kirjoitti, että Vienan Karjalassa »on vielä (siis 1800-luvun alkupuolella) yli muiden suomalaisten joku ulkonainen perintösvivytys vanhoista ajoista, omituisia jälkiä jonkunlaisesta yhteis-elämästä...»

Tässä valossa on ymmärrettävä nekin Kalevalan säkeet, joissa Lemminkäinen etsii saarelta vapaata maata. Syntyy vaikutelma, ettei perinteinen käsitys yhteisöelämälle tyypillisestä jokaisen »luonnollisesta oikeudesta» maahan, niittyihin, metsään — yleensäkin kaikkeen luonnon tarjoamaan — ole vielä sammunut sankarin tajunnasta. Mutta sankari kuulee, että todellisuudessa asiat ovat toisin, vapaata maata ei ole, kaikki on jo jaettu.

Juuri tässä merkityksessä kannattaa ymmärtää Lönnrotin Kalevalan toiseen painokseen lisäämä laaja Kullervosta kertova jakso. Kullervo on eepoksen traagisin hahmo, hän joutuu kahden veljen ja kahden suvun välisten omistussuhteista aiheutuneiden riitojen ja vihollisuuksien uhriksi. Kalevalan Kullervosta kertovaa runojaksoa Lönnrot myös täydensi inkeriläisellä perinneaineistolla.

Uuden ajan ihmisen historiantaju kertoi Lönnrotille, että Kalevalassa tuli sen historiallisen sisällön ohessa tuntuu historian liike — vastakohtainen, jopa traaginen, mutta samalla kuitenkin etenevä liike. Evolutionistina ja kehitysaatteiden kannattajana Lönnrot uskoi edistykseen. Kalevalaa ja koko kansankulttuuria hän ei ymmärtänyt pelkästään muinaisuuden heijastumaksi, vaan nykyisin ja tulevaisuudessa jatkuvan kulttuurisen rakennustyön perustaksi.

Tässä onkin Kalevalan yleiskulttuurinen merkitys.

Kalevalan roolista Suomen kansan historiassa on usein sanottu, että paitsi että sillä on ollut merkittävä vaikutus

Suomen 1800—1900-luvun kulttuuriin, sen kautta on syntynyt nykyinen Suomen kansakunta. Jos väite ymmärretään oikein, siitä voi olla yhtä mieltä. Silloin tarkoitetaan, että Kalevala on antanut virikkeitä paitsi suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin kehitykselle, myös suomalaisen itsetunnon muotoutumiselle. Kalevalasta tuli maailmankuulu, se auttoi Suomen kansaa saavuttamaan jalansijaa kulttuurikansana.

Kun Karjalassa 1900-luvulla alkoi kirjallisuuden ja ammattimaisen taiteen kehitys, ne joutuivat hyvin paljossa kiittolisuudenvelkaan Kalevalalle, Kantelettelulle ja koko karjalaiselle kansanperinteelle. Rikas kansanperinne ei ole vielä kään menettänyt merkitystään, kun otamme huomioon, miten vaikeisiin kansallisten kielten ja kulttuurien säilymistä koskeviin ongelmiin nykyisin törmäämme.

Kootessaan kansanrunot yhdeksi kirjaksi Lönnrot tukeutui maailmankirjallisuuden kokemukseen — muinaiskreikkalaiseen Iliadiin, muinaislantilaiseen Eddaan, raamattuun.

Kalevalasta on omasta puolestaan tullut eräille kansoille esikuva siitä, miten myyttinen kansanperinne voidaan ottaa tukemaan nykyaikaisen kulttuurin kehitystä. Viime vuosisadalla virolainen kansanvalistaja Friedrich Kreutzwald yhdisti Lönnrotin esimerkin mukaan virolaiset kansantarinat yhtenäiseksi eepokseksi, Kalevipoegiksi. Amerikkalainen runoilija Henry Longfellow loi Kalevalan innoittamana Laulun Hiawathasta Pohjois-Amerikan intiaanien tarinoiden pohjalta.

Meidän päivinämme Kalevalan ovat huomanneet eräät Afrikan kansat, joiden on luotava kansanomaiselta pohjalta nykyaikainen kansallinen kulttuuri. Nämä kansat kääntävät Kalevalaa ensi kertaa omalle kielelleen, ja suomalaiset perintetutkijat auttavat heitä siinä.

Kalevala on käännetty kymmenille eri kielille, ja yhä uusia käännöksiä ilmestyy. Kerättyään itseensä kansan luovaa voimaa Kalevala säteilee sitä ulospäin vielä meidänkin aikanamme.

Suomentanut Paula Autio.

Matti Kuusela

Kalevalan henkilöhahmot ihmissielun kehityskuvina

Näkemyks, että kaikki Kalevalan henkilöhahmot ovat samalla jokaisen ihmisen omassa sisäisyydessä eläviä sielunvoimia, sielunlaatuja, jotka suorittavat Kalevalan kuluessa tietyn kehityksen. Me voimme oppimalla tuntemaan Kalevalan henkilöitä, oppia tuntemaan myös toisiamme ja itseämme. Jokaisessa ihmisessä vallitsevat samat perusvoimat, mutta keskenään erilaisissa suhteissa. Toisessa voi olla enemmän ikitietäjä Väinämöistä, toisessa käytännön töissä pätevää Seppo Ilmarista, toisessa taas nuorta, uhmamielistä Lemminkäistä — tai yhtä hyvin naishahmoja: nuorta Aino-neitoa, joka ei tahdo viisasta ja mahtavaa Väinämöistä puolisooseen, Lemminkäisen äitiä joka voimassaan ja rakkaudessaan kykenee jopa herättämään poikansa kuolleista, tai ympäristönsä hylkimää Marjatta-neitoa, joka kuitenkin synnyttää pojan, josta Kalevalan lopussa on tuleva uusi Karjalan kuningas, uusi voima, joka syrjäyttää vanhan Väinämöisenkin mahtiaseman.